

Damir Suljević, koordinator za ljudska prava u Centru za građansko obrazovanje

Drage porodice žrtava, uvažene građanke i građani, predstavnici medija i institucija. Prošle su trideset tri godine od kada je Crna Gora deportovala ljude kojima je i pravno, ali i moralno morala pružiti utočište i zaštitu. Prošle su trideset tri godine od kada je država ljude koji su od rata tražili zaklon, predala tamo odakle su zaklon i potražili. Na prag rata i na prag smrti. Tih dana ova zgrada nije bila mjesto zakona, već raskrsnica jednog zločina. Umjesto za zaštitu, služila je kao stajalište na putu bez povratka, ali ne na putu prema sigurnosti, već na putu prema nestanku.

Nade deportovanih su zaustavljene ovdje, a njihove sudbine predate su onima koji su znali samo kako da te sudbine unište. Deportacija izbjeglica iz maja i juna 1992. godine nije bila nesrećan propust. Nije bila nesrećan slučaj. Bila je svjesna odluka sistema. Danas znamo i imena, znamo nalogodavce, imamo naredbe, znamo šta se i kako dogodilo, a pravda i danas, isto kao i juče, povlači se i ćuti.

Zato smo danas ovdje. Ne samo da se prisjetimo, nego i da opomenemo. Da opomenemo da i zaborav može biti saučesnik. Ovdje smo da opomenemo da i pogrešan naziv jedne ulice može biti nova rana, da se prisjetimo i da se poštovanje prema žrtvama ne mjeri izjavama, već se mjeri i istinom i podrškom i odgovornošću, ali i spomenikom koji još uvijek čekamo. Neka nas ove godine ohrabri činjenica da su konačno i nakon trideset tri godine priznate žrtve kao civilne žrtve rata. To ne briše sve ove godine institucionalne tišine, ali apostrofira poruku da se nijedan zločin ne smije posmatrati kao prošlost jer njegove posljedice ostaju da žive. Za sve one koji su otišli u smrt, vjerujući da su napokon stigli u utočište, izražavam nadu da će naše pamćenje, naša uspomena na njih, biti pravednija i dostojnija od onoga što je bila njihova sudbina. Hvala vam.